

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (szósta izba)

z dnia 14 września 2016 r.*

Odwołanie — Konkurencja — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Europejski rynek stali sprężającej — Grzywny — Obliczanie kwoty grzywien — Wytyczne w sprawie metody ustalania grzywien z 2006 r. — Punkt 35 — Nieograniczone prawo orzekania — Obowiązek uzasadnienia — Karta praw podstawowych Unii Europejskiej — Artykuł 47 — Prawo do skutecznego środka prawnego w rozsądnym terminie

W sprawie C-519/11 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wniesione w dniu 25 września 2015 r.,

Trafilerie Meridionali SpA, z siedzibą w Pescarze (Włochy), reprezentowana przez P.M. Ferrariego oraz G. Lamicełą, avvocati,

wnosząca odwołanie,

w której drugą stroną postępowania jest:

Komisja Europejska, reprezentowana przez V. Bottkę, G. Contego oraz P. Rossiego, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (szósta izba),

w składzie: A. Arabadjiev, prezes izby, J.C. Bonichot i E. Regan (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

* Język postępowania: włoski.

Wyrok

- 1 W swym odwołaniu Trafilerie Meridionali SpA (zwana dalej „Trame”) zwraca się o uchylenie wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 15 lipca 2015 r., Trafilerie Meridionali/Komisja (T-422/10, zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem”, EU:T:2015:512), w którym sąd ten oddalił w części wniesioną przez nią skargę o stwierdzenie nieważności i zmianę decyzji Komisji C(2010) 4387 wersja ostateczna z dnia 30 czerwca 2010 r. dotyczącej postępowania przewidzianego w art. 101 TFUE oraz w art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/38.344 – Stal sprężająca), zmienionej decyzją Komisji C(2010) 6676 wersja ostateczna z dnia 30 września 2010 r. oraz decyzją Komisji C(2011) 2269 wersja ostateczna z dnia 4 kwietnia 2011 r. (zwanej dalej „sporną decyzją”).

Ramy prawne

- 2 Wytyczne w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (WE) nr 1/2003 (Dz.U. 2006, C 210, s. 2, zwanych dalej „wytycznymi z 2006 r.”), w części zatytułowanej „Zdolność płatnicza”, stanowią, co następuje:

„35. W wyjątkowych okolicznościach Komisja może, na prośbę stron, uwzględnić niewypłacalność danego przedsiębiorstwa w szczególnym kontekście społeczno-gospodarczym. Komisja nie obniży jednak grzywiny jedynie w wyniku ustalenia, że sytuacja finansowa przedsiębiorstwa jest niekorzystna lub deficytowa. Obniżenie grzywiny może zostać przyznane jedynie na podstawie obiektywnych dowodów, że nałożenie grzywiny, na warunkach ustanowionych niniejszymi wytycznymi, zagroziłoby nieodwracalnie rentowności danego przedsiębiorstwa oraz doprowadziłoby do pozbawienia jego aktywów wszelkiej wartości”.

Okoliczności powstania sporu

- 3 Niniejsza sprawa dotyczy sektora stali sprężającej. Wyrażenie to obejmuje pręty stalowe oraz splotki z walcówki, a w szczególności stal do strunobetonu, która służy do budowy balkonów, pali fundamentowych czy też rur, oraz stal do kablobetonu, która jest z kolei wykorzystywana w budownictwie przemysłowym i podziemnym oraz przy budowie mostów.
- 4 Trame jest włoskim wytwórcą splotek trój- i siedmiosplotowych oraz innych rodzajów stali. Co najmniej począwszy od 1997 r. i aż do końca 2002 r., w którym to okresie spółka ta nosiła nazwę „Trafilerie Meridionali SpA”, była ona co do zasady przedsiębiorstwem rodzinnym. W dniu 28 kwietnia 2008 r. spółka ta zmieniła nazwę, będąc odtąd Emme Holding SpA, i utworzyła spółkę zależną o nazwie „Trafilerie Meridionali Srl”, która przejęła działalność wytwórczą swej spółki dominującej. W dniu 11 listopada 2013 r. Emme Holding wchłonęła tę spółkę zależną i wróciła do nazwy „Trafilerie Meridionali SpA”.
- 5 W dniach 19 i 20 września 2002 r., po otrzymaniu przekazanych przez Bundeskartellamt (niemiecki federalny organ ochrony konkurencji) i pewnego wytwórcę stali sprężającej informacji dotyczących naruszenia art. 101 TFUE, Komisja przeprowadziła kontrole w lokalach szeregu przedsiębiorstw.
- 6 Po przeprowadzeniu dochodzenia Komisja w dniu 30 września 2008 r. skierowała pismo w sprawie przedstawienia zarzutów do szeregu przedsiębiorstw, do których należała m.in. Trame. Adresaci tego pisma, ustosunkowując się do przedstawionych przez Komisję zarzutów, przedstawili swoje uwagi na piśmie. Trame wzięła udział w przesłuchaniach, które miały miejsce w dniach 11 i 12 lutego 2009 r.

- 7 W spornej decyzji Komisja uznała, że doszło do naruszenia art. 101 ust. 1 TFUE i, poczynwszy od dnia 1 stycznia 1994 r., art. 53 ust. 1 Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym z dnia 2 maja 1992 r. (Dz.U. 1994, L 1, s. 3) przez szereg dostawców stali sprężającej, uczestniczących w kartelu na poziomach europejskim oraz krajowym i regionalnym w okresie pomiędzy dniem 1 stycznia 1984 r. a dniem 19 września 2002 r.
- 8 Na kartel ten składały się w szczególności następujące uzgodnienia:
- uzgodnienie krajowe, które obowiązywało od dnia 5 grudnia 1995 r. do dnia 19 września 2002 r. i dotyczyło ustalania kwot dla Włoch, a także eksportu z tego kraju do pozostałych krajów Europy („klub Italia”);
  - obejmujące cały kontynent europejski uzgodnienie, które zostało poczynione w maju 1997 r., obowiązywało do końca 2002 r. i które dotyczyło w szczególności podziału kwot, rozdziału klientów i ustalania cen (zwane dalej „klubem Europa”) oraz
  - dyskusje prowadzone między klubami Europa i Italia [w okresie trwającym co najmniej od września 2000 r. do września 2002 r. stali członkowie klubu Europa: Italcables SpA, CB Trafalati Acciai SpA (zwana dalej „CB”), Redaelli Tecna SpA, Industria Trafileria Applicazioni Speciali SpA (zwana dalej „Itas”) i Siderurgica Latina Martin SpA, zbierali się regularnie w celu przyłączenia włoskich przedsiębiorstw do klubu Europa jako jego stałych członków].
- 9 W spornej decyzji Komisja uznała, że w okresie od dnia 4 marca 1997 r. do dnia 19 września 2002 r. Trame uczestniczyła w klubie Italia i, poczynwszy od dnia 15 maja 2000 r., „znała lub, rozsądnie rzecz biorąc, powinna była znać różne aspekty kartelu”, a w szczególności – klubu Europa. Komisja uznała zatem Trame za odpowiedzialną za uczestnictwo w kartelu w okresie od dnia 4 marca 1997 r. do dnia 19 września 2002 r.
- 10 Trame została w odniesieniu do tego naruszenia ukarana grzywną w wysokości 3,249 mln EUR. W tym względzie Komisja oszacowała w pierwszej kolejności kwotę podstawową grzywny na 10 mln EUR, obniżając ją następnie do 9,5 mln EUR celem uwzględnienia nieznaczonej roli odegranej przez tę spółkę w rozpatrywanym kartelu. Wreszcie, biorąc pod uwagę to, że kwota ta przekraczała pułap 10% łącznych obrotów osiągniętych przez Trame w 2009 r., czyli około 32,5 mln EUR, ostateczna kwota grzywny nałożonej przez Komisję wyniosła 3,249 mln EUR.

Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

- 11 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 15 września 2010 r. Trame wniosła skargę o stwierdzenie nieważności lub zmianę spornej decyzji.
- 12 Oparła ją na pięciu zarzutach dotyczących jej udziału w kartelu oraz wpływu tego udziału na kwotę grzywny. W szczególności pierwszy z zarzutów dotyczył tego, że Komisja błędnie zarzuciła jej uczestnictwo w jednolitym naruszeniu. W następstwie wydania przez Komisję decyzji C(2010) 6676 wersja ostateczna Trame dostosowała swoje zarzuty, w wyniku czego powołuje się również na naruszenie zasad proporcjonalności i równego traktowania ze względu na to, że przy określaniu kwoty grzywny potraktowano ją w sposób odmienny od tego, w jaki potraktowano spółki ArcelorMittali SA i Ori Martin SA. Trame podnosi również zarzut szósty, oparty na jej braku zdolności płatniczej do zapłaty grzywny.
- 13 W zaskarżonym wyroku Sąd stwierdził nieważność spornej decyzji w zakresie, w jakim Komisja, po pierwsze, przyjęła w niej uczestnictwo spółki Trame w części paneuropejskiej rozpatrywanego naruszenia w okresie od dnia 4 marca 1997 r. do dnia 9 października 2000 r., uznała, że ów udział dotyczył splotek trójplotowych w okresie od dnia 4 marca 1997 r. do dnia 28 lutego 2000 r.,

i stwierdziła udział Trame w praktykach antykonkurencyjnych w okresie od dnia 30 sierpnia 2001 r. do dnia 10 czerwca 2002 r., oraz, po drugie, nałożyła na tę spółkę nieproporcjonalnie wysoką grzywnę celem ukarania jej za uczestnictwo w jednolitym naruszeniu w okresie od dnia 4 marca 1997 r. do dnia 19 września 2002 r.

- 14 Korzystając z nieograniczonego prawa orzekania Sąd uznał, że grzywna w wysokości 5 mln EUR daje możliwość wystarczającego ukarania Trame za jej bezprawne zachowania. Niemniej jednak ze względu na ustalony w art. 23 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. [101 TFUE] i [102 TFUE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1) pułap 10% łącznych obrotów Sąd stwierdził, że ostateczna kwota grzywny nałożonej na Trame nie może przekroczyć 3,2 mln EUR i ustalił kwotę grzywny w tej właśnie wysokości.
- 15 Sąd oddalił skargę w pozostałym zakresie.
- 16 Po rozpatrzeniu złożonego przez Komisję w tym względzie wniosku Sąd postanowieniem z dnia 10 listopada 2015 r., *Trafilerie Meridionali/Komisja* (T-422/10 REC, EU:T:2015:857) dokonał sprostowania zaskarżonego wyroku celem doprecyzowania – z punktu widzenia przedstawionych w tym względzie w spornej decyzji i pkt 20 tego wyroku danych – ostatecznej kwoty nałożonej na Trame grzywny. Sąd rozstrzygnął w nim, że pkt 407 i 408 uzasadnienia tego wyroku oraz pkt 3 jego sentencji należy rozumieć w ten sposób, iż ustala się w nich kwotę grzywny w wysokości 3,249 mln EUR.

Żądania stron

- 17 W swoim odwołaniu wnosząca je wnosi do Trybunału o:
- uchylenie części zaskarżonego wyroku dotyczących, po pierwsze, oddalenia zarzutu dotyczącego braku możliwości przypisania Trame uczestnictwa w klubie Europa, oraz po drugie, nałożonej na tę spółkę kary i, co za tym idzie, uwzględnienia podniesionych w tym względzie przed Sądem żądań; tytułem ewentualnym wnosząca odwołanie zwraca się do Trybunału o uchylenie tych części zaskarżonego wyroku i odesłanie sprawy do rozpoznania przez Sąd;
  - uchylenie części zaskarżonego wyroku dotyczących, po pierwsze, oddalenia zarzutu dotyczącego braku zdolności płatniczej Trame, oraz po drugie, nałożonej na tę spółkę kary i, co za tym idzie, uwzględnienia podniesionych w tym względzie przed Sądem żądań; tytułem ewentualnym wnosząca odwołanie zwraca się do Trybunału o uchylenie tych części zaskarżonego wyroku i odesłanie sprawy do rozpoznania przez Sąd;
  - uchylenie części zaskarżonego wyroku dotyczącej obliczenia grzywny nałożonej na Trame i rozstrzygnięcia sporu; tytułem ewentualnym wnosząca odwołanie zwraca się do Trybunału o uchylenie tych części zaskarżonego wyroku i odesłanie sprawy do rozpoznania przez Sąd;
  - uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej zasądzenia od Trame kosztów postępowania głównego w pierwszej instancji i zasądzenia co najmniej ich części od Komisji;
  - obciążenie Komisji kosztami poniesionymi w ramach niniejszej sprawy;
  - stwierdzenie, że Sąd dopuścił się naruszenia spoczywającego na nim obowiązku rozstrzygnięcia sprawy leżącej u podstaw zaskarżonego wyroku w rozsądnym terminie, zgodnie z art. 47 akapit drugi Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”), oraz
  - podjęcie wszelkich innych środków, jakie Trybunał uzna za stosowne.

18 Komisja wnosi do Trybunału o:

- oddalenie odwołania oraz
- obciążenie wnoszącej je kosztami związanymi z postępowaniem.

W przedmiocie odwołania

19 Wnosząca odwołanie podnosi w jego uzasadnieniu pięć zarzutów. Pierwszy z nich dotyczy naruszenia prawa, jakiego miał dopuścić się Sąd zarzucając Trame uczestnictwo w klubie Europa. Drugi z nich został oparty na naruszeniu prawa, jakiego miał dopuścić się Sąd dokonując oceny kwestii tego, czy Trame powinna była skorzystać z obniżenia grzywny celem uwzględnienia braku jej zdolności płatniczej. Zarzut trzeci dotyczy metodologii zastosowanej przez Sąd przy ponownej analizie kwoty nałożonej grzywny. Zarzut czwarty ma za przedmiot koszty dotyczące postępowania przed Sądem. Piąty z zarzutów został oparty na naruszeniu art. 47 akapit drugi karty ze względu na to, że Sąd nie wydał zaskarżonego wyroku w rozsądnym terminie.

W przedmiocie zarzutu pierwszego

Argumentacja stron

- 20 W swym pierwszym zarzucie wnosząca odwołanie przypomina, że przypisując jej uczestnictwo w rozpatrywanym kartelu na poziomie paneuropejskim w okresie poczynawszy od dnia 9 października 2000 r. do dnia 19 września 2002 r. Sąd oparł się, jak wynika to z pkt 128–132 oraz 144 i 145 zaskarżonego wyroku, na dwóch czynnikach, a mianowicie, po pierwsze, na okoliczności, iż na spotkaniu klubu Italia, które miało miejsce w dniu 15 maja 2000 r., powoływano się na istnienie klubu Europa, i po drugie, na okoliczności, że w trakcie innego spotkania klubu Italia, które miało miejsce w dniu 9 października 2000 r., przedstawione zostały dwa przedsiębiorstwa zaangażowane jedynie w klub Europa, a mianowicie spółki Westfälische Drahtindustrie GmbH i Nedri Spanstaal BV (zwana dalej „Nedri”), a także wytwórcy, którzy w istocie nie byli zainteresowani rynkiem włoskim, a mianowicie spółka DWK Drahtwerk Köln GmbH i Saarstahl AG (zwana dalej „DWK”).
- 21 Wnosząca odwołanie podnosi przede wszystkim, że Sąd przeinaczył materiał dowodowy i przyjął jego ewidentnie błędną wykładnię rozstrzygając, iż Nedri uczestniczyła jedynie w klubie Europa, nie zaś – w klubie Italia. Jak wynika to z przedstawionych Trybunałowi dokumentów, od lipca do września 2000 r. Nedri komunikowała swój zamiar uzyskania zezwoleń koniecznych do tego, aby sprzedawać swe wyroby na rynku włoskim. Trame mogła zatem uznać tę spółkę nie za uczestnika klubu Europa, lecz za podmiot trzeci zainteresowany przyłączeniem się do klubu Italia ze względu na planowaną ekspansję na rynek włoski.
- 22 Podobnie to, że Sąd ustalił istnienie związku pomiędzy spółką DWK i klubem Europa, było zdaniem Trame efektem przeinaczenia przez niego materiału dowodowego. Wnosząca odwołanie podkreśla, że z pkt 816 spornej decyzji wynika, iż DWK prowadziła działalność na terytorium krajowym, co wyjaśnia fakt przypisania jej uczestnictwa w całokształcie klubu Italia co najmniej w okresie między dniem 24 lutego 1997 r. a dniem 6 listopada 2000 r. Obecność spółki DWK na spotkaniu, które miało miejsce w dniu 9 października 2000 r., była zatem jak najbardziej naturalna.
- 23 Wnosząca odwołanie podnosi, że okoliczność polegająca na tym, iż w trakcie spotkania klubu Italia, które miało miejsce w dniu 15 maja 2000 r., dwukrotnie wspomniano podczas dyskusji o klubie Europa, jeden raz dosłownie, a drugi – w sposób dorozumiany, nie może sama w sobie, jak wynika z pkt 133–135 zaskarżonego wyroku, stanowić podstawy przypisania wnoszącej odwołanie uczestnictwa w tym ostatnim klubie.

- 24 Tytułem wnosząca odwołanie ewentualnym twierdzi, że przedstawione w pkt 20 niniejszego wyroku dwa elementy, które posłużyły Sądowi jako podstawa przypisania jej zaangażowania w kartel na poziomie obejmującym cały kontynent europejski, pozwalają co najwyżej na uznanie, iż wiedziała ona o istnieniu klubu Europa. Jak zaś wynika z pkt 63 wyroku z dnia 4 lipca 2013 r., Komisja/Aalberts Industries i in. (C-287/11 P, EU:C:2013:445) oraz z pkt 42 wyroku z dnia 6 grudnia 2012 r., Komisja/Verhuizingen Coppens (C-441/11 P, EU:C:2012:778), celem przypisania danemu przedsiębiorstwu odpowiedzialności za naruszenie, w którym nie uczestniczyło ono bezpośrednio, należy, po pierwsze, wykazać, iż przedsiębiorstwo to wiedziało o zachowaniach innych przedsiębiorstw w tym kontekście czy też w sposób rozsądny mogło je przewidzieć, oraz po drugie, iż przedsiębiorstwo to zamierzało własnym zachowaniem przyczynić się do osiągnięcia wspólnych celów realizowanych przez wszystkich uczestników tego porozumienia.
- 25 Zdaniem wnoszącej odwołanie materiał dowodowy, na który powołał się Sąd, nie świadczy ani o tym, że wiedziała ona o zachowaniach innych przedsiębiorstw w ramach klubu Europa czy też w sposób rozsądny mogła je przewidzieć, ani o tym, że zamierzała własnym zachowaniem przyczynić się do realizacji zamierzonych w ramach tego klubu celów. Zawarte w pkt 144 zaskarżonego wyroku stwierdzenie, zgodnie z którym Trame „była w stanie zapoznać się z charakterem i celami klubu Europa”, wynika więc z przeinaczenia materiału dowodowego.
- 26 Wnosząca odwołanie twierdzi, że błędny charakter przyjętej przez Sąd wykładni jest w tym kontekście jeszcze bardziej oczywisty, jeśli brać pod uwagę, po pierwsze, okoliczność, iż rynki inne niż włoskie w żaden sposób nie interesowały jej, ponieważ, ze względu na brak koniecznych zezwoleń, sprzedawała ona swe wyroby wyłącznie na rynku włoskim, oraz po drugie, okoliczność, iż odgrywana przez nią rola, nawet w obrębie klubu Italia, była marginalna.
- 27 Zdaniem wnoszącej odwołanie zaskarżony wyrok jest więc wadliwy w części dotyczącej nałożonej na nią kary.
- 28 Komisja twierdzi, że zarzut pierwszy jest w oczywisty sposób niedopuszczalny, a w każdym razie bezpodstawny.

Ocena Trybunału

- 29 W pierwszej kolejności, jeśli chodzi o najważniejsze z podniesionych przez wnoszącą odwołanie argumentów, które zostały przedstawione w pkt 21–23 niniejszego wyroku, należy stwierdzić, że podnosząc zarzut przeinaczenia materiału dowodowego, usiłuje ona w rzeczywistości doprowadzić do przeprowadzenia przez Trybunał ponownej oceny przedstawionych już Sądowi okoliczności faktycznych i dowodów na okoliczność istnienia związków łączących, po pierwsze, spółkę Nedri, i po drugie, spółkę DWK – z klubem Europa. Ze względu na to, że tego rodzaju argumenty są niedopuszczalne na etapie odwołania, należy je odrzucić.
- 30 W drugiej kolejności, jeśli chodzi o przedstawioną w 24–26 niniejszego wyroku argumentację podniesioną przez wnoszącą odwołanie tytułem ewentualnym, należy zauważyć, że za jej pomocą wnosząca odwołanie nie podważa przyjętej przez Sąd wykładni orzecznictwa powołanego w pkt 24 niniejszego wyroku, tylko jej zastosowanie w niniejszym przypadku.
- 31 W pkt 92 zaskarżonego wyroku Sąd prawidłowo bowiem przypomniał orzecznictwo, zgodnie z którym przedsiębiorstwa uczestniczące w jednolitym i złożonym naruszeniu poprzez własne zachowania, które były objęte pojęciami porozumienia lub praktyki uzgodnionej mającej cel antykonkurencyjny w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE i które miały przyczynić się do realizacji naruszenia jako całości, może być tym samym również odpowiedzialne za zachowania wdrożone przez inne przedsiębiorstwa w ramach tego samego naruszenia przez cały okres jego udziału w tym naruszeniu, jeżeli zostanie wykazane, że przedsiębiorstwo to zamierzało własnym zachowaniem przyczynić się do realizacji

wspólnych celów wyznaczonych przez wszystkich uczestników tego porozumienia i że znało działania planowane lub wdrażane przez inne przedsiębiorstwa dla realizacji tych samych celów lub że w sposób rozsądny mogło je przewidzieć oraz że było gotowe ponieść związane z tym ryzyko (wyrok z dnia 6 grudnia 2012 r., Komisja/Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, pkt 42).

- 32 Następnie, po przeprowadzeniu, jak wynika to z pkt 108–141 niniejszego wyroku, szczegółowej analizy przedstawionego mu materiału dowodowego dotyczącego udziału Trame w rozpatrywanym jednolitym naruszeniu, Sąd doszedł do wniosku, w szczególności w pkt 144 i 145 tego wyroku, że biorąc pod uwagę ten materiał dowodowy, Komisja słusznie uznała, iż poczynawszy od dnia 9 października 2000 r. Trame „zamierzała własnym zachowaniem przyczynić się do realizacji wspólnych celów wyznaczonych przez wszystkich uczestników tego kartelu [...] i że znała działania planowane lub wdrażane przez inne przedsiębiorstwa dla realizacji tych samych celów lub że w sposób rozsądny mogła je przewidzieć oraz że była gotowa ponieść związane z tym ryzyko”.
- 33 Należy stwierdzić, że wnosząca odwołanie, kwestionując wagę przypisaną przez Sąd temu materiałowi dowodowemu, aby podważyć w ten sposób wyciągnięte przez niego w tym względzie wnioski, w istocie ogranicza się w swej argumentacji po raz kolejny do zwrócenia się do Trybunału o ponowne dokonanie interpretacji okoliczności faktycznych i materiału dowodowego, odmiennej niż ta przyjęta już przez Sąd w ramach przeprowadzonej swobodnej oceny okoliczności faktycznych.
- 34 Wynika z tego, że pierwszy z zarzutów jest w całości niedopuszczalny i należy go z tego względu odrzucić.

W przedmiocie zarzutu drugiego

Argumentacja stron

- 35 W drugim zarzucie odwołania wnosząca je twierdzi, że Sąd dopuścił się naruszenia prawa nie wyjaśniając powodów, dla których nie uwzględnił on podniesionego przed nim zarzutu dotyczącego naruszenia zasady równego traktowania, którego miała dopuścić się Komisja w swej ocenie związanej z obniżeniem wysokości grzywny ze względu na brak zdolności płatniczej.
- 36 Wnosząca odwołanie przypomina, że podniosła przed Sądem zarzut oparty na tym, iż Komisja, przyznając obniżenie grzywny spółkom CB i Itas oraz odmawiając jej przyznania takiego obniżenia pomimo tego, że jej sytuacja finansowa była znacznie gorsza niż sytuacja tamtych spółek, naruszyła zasadę równego traktowania. Pomimo zaś podniesienia przez nią w pierwszej instancji szczegółowych argumentów w tym względzie Sąd w pkt 391 i 392 zaskarżonego wyroku ograniczył się do wskazania, że Komisja, ustalając, czy spełnione zostały warunki konieczne do tego, aby można było zastosować kryterium braku zdolności płatniczej, wzięła pod uwagę sytuację finansową poszczególnych przedsiębiorstw, nie zaś – szczególne warunki ich uczestnictwa w naruszeniu. Zdaniem Trame Sąd w żaden sposób nie przeanalizował dostarczonych przez nią w trakcie postępowania licznych i szczegółowych informacji dotyczących jej sytuacji finansowej i majątkowej.
- 37 To, że Sąd nie ustosunkował się do jej argumentacji, ma też wynikać z pkt 353 zaskarżonego wyroku, w którym ujął on pokrótce, w błędny i wyrywkowy sposób, twierdzenia przedstawione przez nią w tym względzie we wniesionej do tego sądu skardze.
- 38 Wnosząca odwołanie dodaje, że zaskarżony wyrok jest więc również wadliwy w zakresie dotyczącym nałożonej na nią kary.
- 39 Komisja podnosi, że drugi zarzut jest bezpodstawny.

Ocena Trybunału

- 40 W zakresie, w jakim wnosząca za pomocą przedstawionej w ramach niniejszego zarzutu argumentacji zarzuca Sądowi, że ten w pkt 391 i 392 zaskarżonego wyroku nie ustosunkował się w wystarczający pod względem prawnym sposób do przedstawionych przed nim argumentów dotyczących naruszenia zasady równości traktowania, należy przypomnieć, iż przewidziany w art. 296 TFUE obowiązek uzasadnienia stanowi istotny wymóg proceduralny, który należy odróżnić od kwestii prawidłowości uzasadnienia, wchodzącej w zakres zgodności z prawem spornego aktu (wyrok z dnia 29 września 2011 r., Elf Aquitaine/Komisja, C-521/09 P, EU:C:2011:620, pkt 146 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 41 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału spoczywający na Sądzie na mocy art. 36 i art. 53 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej obowiązek uzasadnienia nie nakazuje Sądowi dokonania wyjaśnienia, które podejmowałyby w sposób wyczerpujący punkt po punkcie argumentację przedstawioną przez strony sporu. Uzasadnienie to może być zatem dorozumiane, pod warunkiem że umożliwia ono zainteresowanym poznanie podstaw, na których Sąd oparł swe rozstrzygnięcie, a Trybunałowi dostarcza elementów wystarczających do dokonania kontroli w trybie odwołania (wyrok z dnia 8 marca 2016 r., Grecja/Komisja, C-431/14 P, EU:C:2016:145, pkt 38).
- 42 W niniejszym przypadku należy stwierdzić, że uzasadnienie zawarte w pkt 391 i 392 zaskarżonego wyroku umożliwia zainteresowanym, a w szczególności Trame, poznanie podstaw, na których Sąd oparł swe rozstrzygnięcie, a Trybunałowi dostarcza elementów wystarczających do dokonania kontroli w trybie odwołania.
- 43 W zakresie, w jakim wnosząca odwołanie zarzuca Sądowi naruszenie prawa ze względu na nieuwzględnienie wszystkich istotnych okoliczności, wystarczy podnieść, że nawet jeśli Trame przedstawiła w pierwszej instancji argumentację opisaną w pkt 35 i 36 niniejszego wyroku, a argumentacja ta została jedynie częściowo odtworzona w pkt 353 zaskarżonego wyroku, argumentację tę należy w każdym wypadku uznać za bezzasadną.
- 44 Ze względu na to bowiem, iż pkt 355–390 zaskarżonego wyroku Sąd przedstawił powody, dla których uznał, że Trame jest w stanie zapłacić grzywnę w nałożonej na nią wysokości, mógł on poprzestać na ustosunkowaniu się do podniesionego przed nim zarzutu dotyczącego naruszenia zasady równego traktowania, stwierdzając w pkt 391 zaskarżonego wyroku, że sytuacja spółek CB i Itas na płaszczyźnie finansowej była odmienna i „że to ze względu na te różnice, a nie w świetle szczególnych warunków uczestnictwa przedsiębiorstwa w naruszeniu, Komisja uznała, iż właściwe jest częściowe obniżenie kwoty grzywny, którego wysokość obliczona jest z uwzględnieniem braku zdolności płatniczej każdego z tych przedsiębiorstw”.
- 45 Po pierwsze, formułując tę ocenę, Sąd nie dopuścił się naruszenia prawa, a po drugie, nie sposób uznać, że jest ona obarczona jakimkolwiek błędem mogącym wynikać z nieuwzględnienia przez Sąd jakiejś części materiału dowodowego.
- 46 Zarzut drugi jest więc bezzasadny i należy go oddalić.

W przedmiocie zarzutu trzeciego

Argumentacja stron

- 47 W trzecim z zarzutów odwołania wnosząca je twierdzi, że zaskarżony wyrok nie został należycie uzasadniony w części dotyczącej obliczania wysokości grzywny. W szczególności nie ma jej zdaniem możliwości wywnioskowania z jego brzmienia, jaką metodę obliczeniową przyjął Sąd przy ustalaniu tej kwoty. Ze względu jednak na twierdzenia zawarte w pkt 398 tego wyroku można racjonalnie rzecz biorąc uznać, że nie jest to metoda zastosowana przez samą Komisję.
- 48 Brak odpowiedniego wyjaśnienia, w szczególności dotyczących „wagi” przypisywanej każdemu z mających znaczenie elementów stanu faktycznego, uniemożliwił Trame przeprowadzenie porównania pomiędzy z jednej strony obliczeniami grzywny przeprowadzonymi przez Komisję w odniesieniu do pozostałych przedsiębiorstw – adresatów spornej decyzji, którzy nie skierowali skargi do Sądu bądź też, jeśli ją skierowali, ich argumenty nie zostały uwzględnione, i z drugiej strony obliczeniami grzywny przeprowadzonymi przez sam Sąd w przypadku, w której podniesione przez innych adresatów tej decyzji argumenty analogiczne do tych podniesionych przez Trame zostały uwzględnione. Obowiązek uzasadnienia ma zaś szczególne znaczenie, w sytuacji gdy jedno i to samo naruszenie było powodem ukarania szeregu przedsiębiorstw.
- 49 Opierając się w szczególności na orzecznictwie wywodzącym się z wyroków z dnia 16 listopada 2000 r., Weig/Komisja (C-280/98 P, EU:C:2000:627, pkt 52–68) oraz z dnia 16 listopada 2000 r., Sarrió/Komisja (C-291/98 P, EU:C:2000:631, pkt 91–100), wnosząca odwołanie twierdzi, że Trybunał wydał już szereg rozstrzygnięć, w których uznał, iż wyrok Sądu należy uchylić ze względu na to, że dokonując rewizji kwoty grzywny, ten przyjął metodologię obliczeniową odmienną od tej wykorzystanej przez Komisję czy też sam Sąd w odniesieniu do innych zaangażowanych w rozpatrywane naruszenie przedsiębiorstw. Choć prawdą jest, że Trybunał, zwłaszcza w pkt 181 wyroku z dnia 10 lipca 2014 r., Telefónica i Telefónica de España/Komisja (C-295/12 P, EU:C:2014:2062) stwierdził, że Komisja nie ma obowiązku wskazywania danych liczbowych dotyczących sposobu obliczania grzywien, niemniej jednak podkreślił on, iż co najmniej „pożądane” byłoby wskazanie mechanizmu, jaki został wykorzystany przy ustalaniu kwoty grzywny.
- 50 Zawarte w pkt 399 zaskarżonego wyroku lapidarne odesłanie do kryteriów dotyczących wagi i okresu trwania naruszenia, a także zasady indywidualizacji kar nie wystarcza do wypełnienia tej luki, biorąc w szczególności pod uwagę złożoność niniejszego przypadku i liczbę czynników, które należy uwzględnić.
- 51 Komisja twierdzi, że zarzut trzeci jest bezpodstawny.

Ocena Trybunału

- 52 Należy stwierdzić, że biorąc pod uwagę orzecznictwo przypomniane w pkt 40 i 41 niniejszego wyroku, Sąd w zaskarżonym wyroku uczynił zadość spoczywającym na nim wymogom przedstawiając w jego pkt 401–407 w szczegółowy sposób czynniki uwzględnione przez siebie w rozstrzygnięciu dotyczącym ustalenia wysokości grzywny (zobacz podobnie wyrok z dnia 22 listopada 2012 r. E.ON Energie/Komisja, C-89/11 P, EU:C:2012:738, pkt 133).
- 53 W szczególności w pkt 398–408 zaskarżonego wyroku Sąd w ramach wykonywania przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania określił kwotę nałożonej na Trame grzywny z uwzględnieniem jej uczestnictwa w jednolitym naruszeniu. W pkt 401–405 tego wyroku Sąd przedstawił okoliczności charakteryzujące sytuację, w której znajdowała się Trame i które uznał on za mające znaczenie

w szczególności w odniesieniu do wagi i czasu jej uczestnictwa w naruszeniu. Z pkt 406 tego wyroku wynika, że przy ustalaniu kwoty grzywny Sąd uwzględnił też konieczność zapewnienia wystarczająco odstrasżającego skutku oraz poszanowanie zasady proporcjonalności.

- 54 Również z pkt 398–406 zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd uznał się za niezwiązany dokonany przez Komisję obliczeniami lub też przyjętymi przez nią wytycznymi, lecz przeprowadził swą własną ocenę kwoty grzywny, uwzględniając przy tym wszystkie okoliczności niniejszej sprawy.
- 55 W tych okolicznościach wnosząca odwołanie nie może zarzucać Sądowi tego, że sporządzone przez niego uzasadnienie jest niewystarczające ze względu na to, iż nie wyszczególnił on wykorzystanej przez siebie metody obliczeniowej ani też, w szczególności, nie uszczegółowił kwestii „wagi” przypisywanej każdemu z mających znaczenie i uwzględnionych przezeń elementów stanu faktycznego.
- 56 Należy bowiem przypomnieć, iż tylko w przypadku, gdyby Trybunał uznał, że poziom sankcji jest nie tylko niewłaściwy, ale również nadmierny, a w efekcie – nieproporcjonalny, należałoby stwierdzić, że doszło do naruszenia prawa przez Sąd ze względu na niewłaściwy charakter kwoty grzywny (wyrok z dnia 10 lipca 2014 r., Telefónica i Telefónica de España/Komisja, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, pkt 205 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 57 Przedstawione przez Sąd w niniejszym przypadku uzasadnienie dokonanej przezeń oceny dało zaś Trame możliwość podniesienia przed Trybunałem zarzutu ewentualnej dysproporcji w rozumieniu orzecznictwa przypomnianego w poprzednim punkcie niniejszego wyroku, a Trybunałowi – przeprowadzenie kontroli.
- 58 Z powyższych względów zarzut trzeci należy oddalić jako bezzasadny.

W przedmiocie zarzutu czwartego

Argumentacja stron

- 59 Wnosząca odwołanie utrzymuje, że formułując zawarty w pkt 411 i 412 zaskarżonego wyroku wniosek, zgodnie z którym każda ze stron winna pokryć swe własne koszty, Sąd dopuścił się naruszeń prawa, o których mowa w dwóch pierwszych zarzutach odwołania.
- 60 Zdaniem Komisji nie ma zaś powodów, dla których należałoby zmieniać zaskarżony wyrok w tym względzie, gdyż nie można uwzględnić ani pierwszego, ani drugiego z zarzutów.

Ocena Trybunału

- 61 Ponieważ ten zarzut mógłby zostać uwzględniony jedynie w przypadku przyjęcia dwóch pierwszych zarzutów odwołania, czy też bodaj jednego z nich, a te dwa zarzuty zostały oddalone, należy odrzucić również ten zarzut.

W przedmiocie zarzutu piątego

Argumentacja stron

- 62 Opierając się na orzecznictwie wywodzącym się z wyroku z dnia 12 listopada z dnia 2014 r., *Guardian Industries i Guardian Europe/Komisja* (C-580/12 P, EU:C:2014:2363) wnosząca odwołanie twierdzi, że w sytuacji, w której oczywiste jest, iż Sąd dopuścił się wystarczająco istotnego naruszenia ciężącego na nim na mocy art. 47 akapit drugi karty obowiązku wydania orzeczenia w rozsądnym terminie, Trybunał może rozpatrzyć żądanie naprawienia ewentualnie wynikłych z tego faktu szkód.
- 63 Zdaniem wnoszącej odwołanie w niniejszym przypadku warunki te zostały spełnione. W szczególności pomiędzy wniesieniem skargi w dniu 15 września 2010 r. a ogłoszeniem zaskarżonego wyroku w dniu 23 lipca 2015 r. upłynęło prawie pięć lat, jeśli weźmiemy przy tym pod uwagę ponaddwuletni okres bezczynności, jaki upłynął od przedstawienia przez Komisję dupliki a dniem, w którym Sąd przekazał stronom środki organizacji postępowania. Zdaniem wnoszącej odwołanie terminy te są zbyt długie i nieuzasadnione.
- 64 Komisja uważa, że zarzut piąty jest w oczywisty sposób niedopuszczalny, gdyż Trame, zwracając się do Trybunału o stwierdzenie, iż Sąd dopuścił się naruszenia obowiązku wynikającego z art. 47 akapit drugi karty, nie ma na celu uzyskania uchylenia zaskarżonego wyroku. Choć Trybunał czasem w niektórych wyrokach – obiter dictum – dochodził do wniosku, że postępowanie przed Sądem było zbyt przewlekłe, nie doprowadziło go to do zawarcia tych wniosków jako samodzielnych stwierdzeń w rozstrzygnięciu tych wyroków. Sytuacja rozpatrywana w niniejszym przypadku jest poza tym odmienna ze względu na to, że wnosząca odwołanie podniosła na poparcie tego autonomicznego wniosku o stwierdzenie niezgodnej z prawem przewlekłości szereg szczególnych żądań oraz podniosła szczególny zarzut w tym względzie.

Ocena Trybunału

- 65 W zakresie, w jakim wnosząca odwołanie zwraca się do Trybunału o rozpatrzenie jej wniosku o zasądzenie odszkodowania mającego naprawić szkodę spowodowaną naruszeniem przez Sąd art. 47 akapit drugi karty, należy przypomnieć, że naruszenie przez Sąd Unii Europejskiej obowiązku wydania w rozsądnym terminie orzeczenia w sprawach do niego skierowanych powinno spotkać się z sankcją w postaci skargi o odszkodowanie wniesionej przed Sąd, ponieważ taka skarga stanowi skuteczny ku temu środek. Żądanie naprawienia szkody spowodowanej nieprzestrzeganiem przez Sąd rozsądnego terminu do wydania orzeczenia nie może więc zostać przedłożone bezpośrednio Trybunałowi w ramach odwołania, lecz należy je złożyć do samego Sądu (wyroki: z dnia 26 listopada 2013 r., *Gascogne Sack Deutschland/Komisja*, C-40/12 P, EU:C:2013:768, pkt 89, 90; z dnia 26 listopada 2013 r., *Groupe Gascogne/Komisja*, C-58/12 P, EU:C:2013:770, pkt 83, 84; a także z dnia 10 lipca 2014 r., *Telefónica i Telefónica de España/Komisja*, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, pkt 66).
- 66 To zatem Sąd – orzekając w innym składzie niż ten, który rozpoznawał spór zapoczątkowujący postępowanie, którego czas trwania jest krytykowany – jest zgodnie z art. 256 ust. 1 TFUE właściwy, aby wydać rozstrzygnięcie w przedmiocie takiego żądania odszkodowawczego (wyroki: z dnia 26 listopada 2013 r., *Groupe Gascogne/Komisja*, C-58/12 P, EU:C:2013:770, pkt 90; z dnia 10 lipca 2014 r., *Telefónica i Telefónica de España/Komisja*, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, pkt 67).
- 67 Ze względu na powyższe – w przypadku gdy jest oczywiste, bez konieczności przedstawienia przez strony dodatkowego materiału dowodowego, że Sąd dopuścił się wystarczająco istotnego naruszenia ciężącego na nim obowiązku wydania orzeczenia w rozsądnym terminie – Trybunał może dokonać takiego stwierdzenia (wyrok z dnia 9 czerwca 2016 r. *Repsol Lubricantes y Especialidades i in./Komisja*, C-617/13 P, EU:C:2016:416, pkt 100 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 68 W niniejszej sprawie zaś tak nie jest. Tutaj przedstawienie przez strony dodatkowych dowodów byłoby bowiem konieczne, aby umożliwić Trybunałowi wydanie rozstrzygnięcia w przedmiocie przekroczenia rozsądnego czasu trwania postępowania przed Sądem.
- 69 Uwzględniając powyższe należy oddalić zarzut piąty.
- 70 Z ogółu powyższych rozważań wynika, że odwołanie należy oddalić w całości.

W przedmiocie kosztów

- 71 Zgodnie z art. 184 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem, jeżeli odwołanie jest bezzasadne, Trybunał rozstrzyga o kosztach.
- 72 Zgodnie z art. 138 § 1 tego regulaminu, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 184 § 1 regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie wnoszącej odwołanie kosztami postępowania, a ta ostatnia przegrała sprawę, należy obciążyć ją kosztami postępowania.

Z powyższych względów Trybunał (szósta izba) orzeka, co następuje:

- 1) Odwołanie zostaje oddalone.**
- 2) Trafilerie Meridionali SpA zostaje obciążona kosztami.**

Podpisy